

Dijalog o klimatskim promenama: Klimatski pametna partnerstva u Dekadi akcije

Datum: 31.10.2022.

Vreme: 09:30 – 15:40

Mesto: Hotel Falkensteiner Beograd, bulevar Mihajla Pupina 10k

Uvodna obraćanja

Irena Vujović – ministarka za zaštitu životne sredine

- Klimatske promene izazivaju veliku materijalnu štetu u svim delovima sveta, čije posledice osećaju svi, predstojeći samit COP27 važan, jer se očekuje da će se sve zemlje ujediniti oko zajedničkog klimatskog cilja, definisanog Sporazumom iz Pariza.
- Srbija je na nacionalnom nivou povećala svoju klimatsku ambiciju za tri puta u okviru nedavno usvojenog revidiranog Nacionalno određenog doprinosa - NDC. Planiramo da do 2030. godine smanjimo emisije gasova sa efektom staklene bašte za 33,3% u odnosu na nivo emisija iz 1990.godine i to u svim relevantnim sektorima
- jedna od najvažnijih tema predstojećeg samita COP27 jeste povećanje finansiranja za klimatske promene, kako bi se na globalnom nivou više ulagalo u projekte prilagođavanja na klimatske uslove.
- I Srbiji je potrebno prilagođavanje na klimatske uslove na svim nivoima, od građana, preko lokalnih zajednica, pa do privrede koja treba da iskoristi šansu i postepeno prelazi na zelene, odnosno cirkularne modele poslovanja, što je u skladu i sa Zelenom agendom kojoj smo potpuno posvećeni. Preduslov za to je prilagođavanje regulative, na čemu ubrzano radimo. Nakon usvojenog krovnog Zakona o klimatskim promenama, ministarstvo koje vodim trenutno radi i na donošenju seta propisa iz ove oblasti, poput Strategije niskougljeničnog razvoja i Programa prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove. Naša vizija je da Srbija bude niskougljenično društvo sa konkurentnom i resursno efikasnom ekonomijom. Ako nastavimo da radimo zajedno, uz podršku naših partnera, to je cilj koji možemo da ostvarimo za kvalitetan život građana u klimatski otpornom društvu

Mohamed Nasr – glavni pregovarač Predsedništva COP27 i direktor za životnu sredinu i održivi razvoj u Ministarstvu spoljnih poslova Arapske Republike Egipat

Fransoaz Žakob – stalna koordinatorica Ujedinjenih nacija

- Dok je zakonodavni okvir na snazi, neophodno je ubrzati aktivnosti i uskladiti ih na svim nivoima – u opštinama, za i sa građanima, sa preduzećima, industrijama, trgovinom, poljoprivrednim sektorom. U vrlo kratkom vremenskom roku, dok se bavimo energetsom krizom, prioritet treba da bude efikasnija potrošnja energije za grejanje i hlađenje. Time će se smanjiti emisije ugljen-dioksida, kao i potrošnja prirodnih resursa i povećati konkurentnost privrede. UN će nastaviti da podržava Vladu Srbije u ovom nastojanju, promovišući pravedan pristup tranziciji, osmišljavajući rešenja i politike koje imaju cilj da niko ne bude izostavljen.
- Borba protiv klimatskih promena najurgentniji izazov našeg vremena, i da kao takva mora biti u centru strateških planova investicija nove Vlade. To će otvoriti višestruke

mogućnosti za preduzeća, doneti korist i dobrobit i građanima, ali i osnažiti mlade da izgrade novu budućnost u ovoj zemlji.

Emanuel Žiofre – šef delegacije Evropske unije u Republici Srbiji

- Suočavamo se sa dvostrukom krizom – klimatskom i energetsom, i Evropska unija je tu da podrži Srbiju konkretnim akcijama, da prevaziđe obe. EU će pružiti direktnu budžetsku podršku u iznosu od 165 miliona evra da se izbori sa energetsom krizom. Paralelno sa time EU podržava Srbiju i da poveća svoju energetska efikasnost u javnim i privatnim objektima i poveća udeo obnovljivih izvora energije. Pozdravljamo povećanu klimatsku ambiciju Srbije i pozivamo da se donesu dugoročne strategije za klimatsku neutralnost do 2050. godine.

Panel na visokom nivou: Međunarodne tendencije i evropski kontekst klimatskih akcija

Jakub Beriř – stalni predstavnik Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Srbiji

- Svet je daleko od ograničenja globalnog zagrevanja na 1.5 stepeni. Nemamo vremena za gubljenje, potrebna nam je akcija. Klimatske promene utiču na ljude, životinje, ekonomije, i društva širom Srbije. U partnerstvu sa UNDP Srbija prati evropski vodič i klimatske akcije. Proces pristupanja Srbije EU i Zelena Agenda za Zapadni Balkan su važni instrumenti za zelenu transformaciju i dekarbonizaciju srpske ekonomije i društva. Važne tačke su: pravedna zelena tranzicija i ostvarivanje održivog razvoja. Povećanje obnovljivih izvora energije dovodi do čiste vode, zemljišta i vazduha kao i do blagostanja građana i ekonomije.
- Dekarbonizacijom Srbija će omogućiti svojim kompanijama i njihovim proizvodima da se pozicioniraju na tržištu Evropske unije. Investiranje u mere adaptacije može sačuvati živote i sprečiti dalje gubitke u ekonomiji. Adaptacija predstavlja pametno investiranje jer oporavak od posledica klimatskih promena su 3 puta veće. Srbiji su potrebne konkretnije klimatske investicije i mobilizacija finansija. Postoji velika potreba za zelenim investicijama u Srbiji. Takođe, ono što je važno jeste inkluzivnost i saradnja jer svi akteri moraju biti uključeni kao što su biznis zajednica, akademija... Važno je da zelena tranzicija bude fer i pravedna i da niko ne ostane izvan tog procesa.

Sandra Dokić – Ministarstvo zaštite životne sredine

- Mi imamo jasno opredeljenje prioritete a jedan od njih jeste zaštita životne sredine, a naročito osvrst na klimatske promene. Klimatske promene moramo da posmatramo kroz dva aspekta a to je dekarbonizacija i adaptacija. To su dva naša cilja.
- Sama dekarbonizacija ili nisko ugljenično društvo kome Srbija ide je vrlo jasno definisana u važnom strateškom dokumentu – a to je Strategija nisko ugljeničkog razvoja koja će krenuti u zvaničnu proceduru usvajanja. Ta strategija govori koliki doprinos možemo imati u smanjivanju GHG a to je 33,3% u odnosu na 2015. kada nam je target bio 9% , što znači da smo našu ambiciju podigli. Pored toga što moramo da se potrudimo da smanjimo globalno zagrevanje moramo da nađemo načine da prepoznamo mere koje ćemo primenjivati da bi smo se adaptirali na ono što se sada dešava a to su klimatske promene.

- Mi ćemo kroz Program adaptacije da prepoznamo sektore koji su najranjiviji i da prepoznamo mere i aktivnosti koje ćemo u narednom periodu da primenimo kako bi smo se prilagodili. Sektori koji su najranjiviji – poljoprivreda gde imamo veliki problem sa sušom. Da bi smo u svim ovim ciljevima istrajali potrebno je finansiranje. Finansijska sredstva su izuzetno značajna i to je ono što Srbija ne može da obezbedi iz svojih nacionalnih izvora nego je neophodno da se okrenemo i donatorskoj zajednici i različitim kreditnim linijama koje već postoje. Infrastrukturni projekti će u narednom periodu dati rezultate. Važno je da imamo partnerstvo sa našim korporativnim sektorom – prelazak sa linearne na cirkularnu ekonomiju.

Basal Salah – ambasador, ambasada Egipta u Srbiji

- COP27 će se održati u veoma izazovnom periodu kada se međunarodna zajednica suočava sa brojnim geopolitičkim izazovima. Egipat će biti domaćin. Šta očekujemo od COP27? On će pokušati da odgovori na afričke zabrinutosti o klimatskim promenama imajući u vidu da se konferencija po prvi put održava na afričkom kontinentu. Egipat će probati da razvije rešenja za izazove na afričkom kontinentu. COP27 će se baviti temama kao što su pravedna tranzicija, prilagođavanje klimatskim promenama, gubici i šteta, kao i klimatsko finansiranje zemalja u razvoju. Afrika i Bliski istok su najviše pogođeni klimatskim promenama. Postoji urgentna potreba da se odgovori na izazove.
- Egipat ima za cilj da pokrene brojne inicijative koje imaju za cilj da povećaju otpornost na klimatske promene kroz podsticanje međukulturne saradnje i omogućavanje pristojnog života za ljude iz Afrike. Vizija Egipta povodom COP27: prelazak sa planiranja i inicijativa na implementaciju. Ključne oblasti su: adaptacija, ublažavanje, gubici i štete kao i finansiranje.

Antoan Avinjon – delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

- Važna stvar je politička volja pre finansijskog i tehničkog aspekta. Ta politička volja ne dolazi od juče. Potrebno je da čujemo i slušamo mlade ljude. Veliki procenat ljudi brine o životnoj sredini. Trenutno smo došli do COP27 a i dalje govorimo o implementaciji. Čak i uz pomoć svih mera biće teško da ostvarimo nivo ispod 1.5 stepeni. Moramo da kažmo istinu ljudima. Ali hajde da pokušamo. Potrebno je da usmerimo investicije, politike, dijalog i da radimo zajedno, a to EU radi već dugo.
- Imamo nekoliko instrumenata – pristupni pregovori, IPA, EU fondovi, EWB fond. Potrebna nam je implementacija. Sada je vreme za akciju. Treba da otključamo potencijal. Gas će zagađivati mnogo manje nego ugalj. Savet za Srbiju – da nastavi da aktivno radi sa donorima, društvom na inkluzivan način.

Nina Glišić – predstavnik mladih UNICEF

- Mi mladi smo zabrinuti, ali smo odlučni u tome da zajednički radimo na problemu koji je pogodio planetu. I da je pravo vreme da krenemo da delamo. Ono što je nama važno je da se naš glas čuje, da se uvaži mišljenje i da se uključimo u procese konsultacija i donošenja odluka. Primer dobre prakse bile su nacionalne konsultacije Stokholm+50 na kojima smo po prvi put imali mogućnost da učestvujemo. Važno je da osiguramo kontinuitet u konsultacijama, da to ne bude nešto sporadično. Značajna nam je saradnja

države i mladih i značajno je da mi budemo prepoznati kao važan resurs u rešavanju problema. Želimo garancije da ćemo biti uključeni i da ćemo moći da budemo deo rešenja.

- Veliki broj zemalja bez obzira na svoj ekonomski status ima predstavnike mladih u okviru svojih obaveznih delegacija kada nastupa na skupove, to je značajno. Tu vidimo da se mladi polako i sigurno uključuju u ono što se tiče svih nas. Imamo zajednički problem i želimo zajedno da ga rešavamo. Mladi su spremni, mladi su tu i hajde da krenemo da zajedno radimo na tome.

Klimatske ambicije Srbije: Nacionalno utvrđen doprinos (NDC), Strategija niskougljeničkog razvoja i Integrirani nacionalni energetska i klimatski plan, u kontekstu pravedne zelene tranzicije

Janko Jačović – predstavnik mladih UNICEF

- na UN report platformi rađena anketa: 2/3 mladih nije čulo za Pariski sporazum, ne zna za koji procenat treba smanjiti efekat staklene bašte, većina njih ne znaju šta znači NDC. Najveći je problem motivacija kod mladih mada i institucije ne reaguju na njihove potrebe i želje. Percepcija društva je često takva da su mladi nedorasli, neupućeni u problematiku i to njih dodatno demotiviše. Problem je takođe i teska dostupnost podataka, niti su razumljivi kada su dostupni. Strateška dokumenta moraju biti donesena zajedno sa mladima i uz njihove sugestije.

Natalija Ostojić – Agencija Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena u Srbiji

- klimatske promene nisu rodno neutralne, zbog nepovoljnijeg položaja žena u većini država. Rodna neravnopravnost je povezana sa klimatskim promenama. Nova istraživanja kažu – žene nemaju isti pristup resursima, njihova ranjivost je veća i dovodi do nasilja prema ženama, ranog stupanja u brakove. Žene su spremnije na promene, brinu o kućnom otpadu, spremnije su na promene zbog zelenijih izbora. Od skora postoji test za praćenje rodne ravnopravnosti koji se odnosi na sve zakone koji su u proceduri, i ukazuje na zastupljenost žena. Alati su tu, potrebno je da ih primenjujemo.

Mateja Gasparač – Ekspert

- mora da dođe do povećanja energetske efikasnosti, preduzeća čeka dug put prilagođavanje evropskom standardima. Postoji direktiva o industrijskim emisijama, u smislu korišćenja najboljih tehnologija. Prilagođavanje će biti bolno za srpsku privredu, dekarbonizacija je deo toga. Smanjenje emisija iz energetske intenzivnih sektora, tu se ubraja i transport. Sada se pregovara o Carbon border adjustment mechanism – ukoliko se ti mehanizmi ne poštuju biće otežan izvoz u Evropu, imamo rok do 2030. da se Srbija i njena privreda pripreme. To je ambiciozan ali i razuman rok ali ako se ne ispuni, utičaj na srpsku ekonomiju biće težak.

Boris Ilijevski – delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

- Podrška EU se odnosi na reforme, to nije uvek vidljivo građanima kratkoročno, ali su te reforme neophodne. Energetski sektor i zaštita životne sredine moraju biti obogaćene investicijama – dekarbonizacija je sustina svake pomoći, ciljevi su jasni i put je jasan, stvar

je izbora da krenemo agresivno u tom pravcu. Krajnje vreme je da se krene u implementaciju imamo dovoljno planova i dokumenata. Ciljevi Srbije su jako dobri, realno ambiciozni, nadam se dostizni, vrlo blizu predlozenih ciljeva EU zajednice. Srbija je spremna da se uključi u proces. Fokus je na regionalnoj povezanosti i diverzifikaciji snabdevanja. Transbalkanski koridor električne energije - uloženo je 32 miliona bespovratnih sredstava. Energetska efikasnost, prvi princip energetike, ogromni potencijali za uštedu energije u budućnosti. Talas obnove, obnova javnih zgrada je još jedan projekt podrške. Mogućnosti su velike i moramo ih iskoristiti.

Laura Mari – Francuska agencija za razvoj

- cilj je da podržimo Srbiju u ubrzanju, u pogledu sprovođenja zelene agende. Program za gradove i klimatske programe - podržavali smo Ministarstvo u sprovođenju zakona o klimatskim promenama, na lokalnom nivou su posebno važna pitanja prilagođavanja klimatskim promenama. Finansije su ključne, ne treba da zaboravimo gde su glavne prepreke videti najpre i omogućiti putanje za dalje investicije i donacije

Sandra Lazić – Ministarstvo zaštite životne sredine

- Veoma su važne aktivnosti koje smo do sada sproveli, usaglašavanje sa EU, usvojili smo zakon o klimatskim promenama, podzakonski akti, 3 je već usvojeno, 3 u završnoj fazi, imaćemo uspostavljen sistem inventara gasova sa efektom staklene bašte. Podzakonski akt koji je usvojen je i Sistem za monitoring efekta staklene bašte iz stacionarnih postrojenja - kolike su emisije Co2 ćemo znati uz pomoć istog. Podrška projektima, projektima dekarbonizacije sa partnerima, rezultiraće smanjenjem efekta staklene bašte, blagovremena priprema privrednog sektora je tu najvažnija, oni su ključni nosilac reforme. Važna je uspešna saradnja između Ministarstva energetike i Ministarstva zaštite životne sredine, mi smo postigli dogovor, saradjujemo kroz tehničke radne grupe.

Panel o prilagođavanju i otpornosti na klimatske promene

Ana Repac – Ministarstvo zaštite životne sredine

- Konferencija u Egiptu o klimatskim promenama: tema adaptacije je najvažnija tema na konferenciji. 1.1 celzijus je povećanje temperature u svetu, kod nas 1.8 u Srbiji, brže zagrevanje u Srbiji nego u ostatku sveta. Raste rizik od suša. Usvojen je prošle godine Zakon o klimatskim promenama - izrađuje se program prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove. Sektori koji su najranjiviji su tradicionalni vodoprivreda, vodoprivreda, šumarstvo ali i novi: energetika infrastruktura, zdravlje ljudi. Analize uticaja klimatskih promena na svaki od sektora se rade i uskoro će biti objavljene.

Živko Babović – Ministarstvo unutrašnjih poslova

- Izradili smo mnogobrojna dokumenta, u vezi sa opasnošću vezano za nepogode vremenske, nekoliko scenarija za sušu, led, grad, snažne nepogode, nedostatak vode

takođe bila je tema, voda kao resurs. Ta opasnost je katastrofalna u nekim delovima Srbije. Poplave su takođe bile tema, šumski požari. Dokumenti su usvojeni na bazi procene rizika katastrofa na osnovu zakona, Registar rizika smo napravili, novi mehanizam, jedinstven u Evropi. Republički Geozavod, iskoristili smo njihovu bazu podataka, da nam pomognu da naše rizike unesemo u njihov portal da vidimo svuda u Srbiji gde su rizici. Nacionalna strategija smanjenja rizika od katastrofa - proces u toku. Jako je komplikovan proces.

Vedrana Ilić – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

- Hrana je tema broj 1., biljne kulture su ugrožene, kao i stočarstvo. Treba misliti o multifunkcionalnim merama u poljoprivredi, celokupna zajednica mora biti angažovana.

Antoan Avinjon – Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

- nema vremena za čekanje, strategija prilagođavanja mora biti prilagođena EU zajednici, jer EU nastavlja da podržava Srbiju, mi želimo strategiju na pametniji sistematski način, to košta ali više košta nečinjenje. Biće manje vode, više nepogoda, moramo se prilagoditi. Istraživanje o situaciji je jako vazno. Adaptacija se mora raditi na svim nivoima – prevencija i u civilnom sektoru, kako ne bi došlo do katastrofe, ima puno problema, koje treba rešavati. Klima utiče na sve sfere života i mora biti zastupljena u svim politikama, u svim sektorima. Klima i biodiverzitet su međusobno povezani, rešenja zasnovana na prirodi moraju da postoje i da se podržavaju.

Fabio Scano – Svetska zdravstvena organizacija

- Postavlja se pitanje kako je zdravlje odgovor na situaciju sa klimom, i zašto je važno da bude uključeno u odgovor na klimatske promene. Mnogo utiču na zdravlje ljudi, toplotni udari, hladnoća, poplave, sve utiče na zdravlje, ogroman broj ljudi na koje utiče je u pitanju. Ono sto možemo naučiti od kovida je da moramo dati sistematski odgovor, energetska kriza dovodi do novih problema, treba nam fleksibilan sistem monitoringa ali i primene mera kako bi se ovaj broj smanjio. Zdravlje mora biti deo politike rizika.

Vladimir Đurđević – Institut za meteorologiju

- Adaptacija je moguća samo dok ne pređe 2 stepena povećanja. Ako bude toplija od toga, teško je jako prilagoditi se. Deo planirane adaptacija je Digitalni atlas klime Srbije – Fizički fakultet u Beogradu i firma Neopix iz Niša, gde se podaci o Srbiji i svim opštinama mogu videti, dostupno je svima i predstavljeno je grafički i u vidu mapa. Jasno se vidi koliko temperatura raste, kao i koliki je broj letnjih dana. Od 2018-te smo imali dva meseca više letnjih dana samo u toj godini. Ovde možemo videti i promene na lokalnom nivou kako bismo se prilagodili.

Dunja Trifunović – predstavnik Savetodavnog tela UN za mlade

- COP- mladi ljudi su danas asocijacija, jer su uključeni i vrednuje se njihov rad.

Zelena Agenda za zelena preduzeća, inovativna poslovna rešenja i zelene investicije

Alessandro Brangozi – Evropska investiciona banka

- Evropska investiciona banka je pionir u održivom klimatskom finansiranju u EU ali i širom sveta. Jasno smo uspostavili nove dokumente. Prestanak finansijske podrške tehnologiji baziranoj na fosilnom gorivu. Do 2025. godine 50% će biti usmereno na klimatske akcije i razvoj održivih projekta. Do kraja dekade treba da mobilizujemo jedan trilion evra investicija u klimatske akcije i održivost. Climate bank roadmap – je ključni dokument koji objašnjava kako sve naše investicije treba da budu u skladu sa Pariskim sporazumom. Autoputevi – otvorili se novi načini na koje možemo da investiramo kako bi te investicije bile zelenije. Prošla godina je bila rekordna po pitanju investiranja u zaštitu životne sredine i održivosti. 27.6 biliona investicija smo finansirali. Ovo postaje interesantno tržište za EU. Problem investiranja u Srbiju – nedostatak investicija, veličina investicija.
- Mi smo u razgovorima sa EPSom. Tako da postoje brojni projekti o kojima diskutujemo kada je reč o obnovljivoj energiji. Takođe, radimo i izvan obnovljive energije kako bi podržali generalno održive projekte životne sredine. Takođe, jedan od ključnih targeta nam je da radimo na klimatskoj adaptaciji. Dve ključne stvari su adaptacija i ublažavanje. Važno je da naše investicije budu u skladu sa vremenom i životnom sredinom. U Makedoniji i Crnoj Gori razvijamo instrumente koji će pomoći tranziciju ka zelenoj ekonomiji. Zelena Agenda za Srbiju naša podrška je tu dvojaka – tražimo projekte koji se finansiraju kroz grantove EU i podržavamo komercijalne banke da analiziraju zelene projekte.

Radman Šelmić – Privredna komora Srbije

- Prva tema je kako nastaju inovacije u ekonomiji, šta možemo da naučimo od prethodnih industrijskih revolucija, druga tema je kako se finansiraju inovacije. Treća tema je da dam neki pregled ili status u pogledu srpske privrede. Važno je da naučimo nešto od prethodnih industrijskih revolucija. Moramo da razumemo da smo uvučeni u pogrešnu paradigmu da su inovacije rezervisane za privatni sektor. Smatram da je neophodno da otpakujemo tu relaciju između privatnog i državnog kapitala i kompleksni ekosistem u kome su privatne kompanije univerziteta, državne finansijske institucije, državna pomoć itd. Ukoliko IT revoluciju preslikamo u zelenu industrijsku revoluciju smatram da je neophodno da razmotrimo gde da nađemo kapital koji će podstaći inovacije. Novac i investicije u inovacije mora da bude strpljiv. Svi znamo za Teslu i koja je dobila oko 500 miliona državnih garancija u vreme Obamine vladavine ali ne znamo za kompaniju Soldrin koja nije uspela. Ni na koji način ne umanjujem značaj komercijalnih, privatnih banaka ali smatram da je značajno razmišljati o državnoj investicionoj banci pa i u kontekstu našeg ekonomskog ambijenta. Gde mi tu stojimo? Tema vodonika je važna. PKS je uz pomoć GIZ-a napravljena je vodonična strategija sa nekoliko fakulteta koji su bili involvirani. I sada mi imamo kompanije koje razumeju značaj vodonika koje su se priključile istraživanju i mi radimo na kreiranju klastera kompanija koje su zainteresovane za istraživanje. To je dobar primer državnih akademskih institucija i privatnih kompanija koje rade nešto sasvim konkretno.

Milan Lakićević – UNDP Srbija

- Po svim pokazateljima vezanim za 2022. godinu, globalno gledano situacija u Ukrajini je dovela do pada stranih direktnih investicija na početku u martu i aprilu a nakon tog inicijalnog šoka investiciona aktivnost se oporavila. Što se tiče investicija, najviše je zabeleženo u obnovljivim izvorima energije. U Srbiji postoji rast tražnje za kreditima 2022. Najviše potražnja za kreditima vezanim za energente, dok su se krediti u nekim drugim oblastima smanjili – poljoprivreda i šumarstvo. Osvešćenje koje se pominje je rezultat rata u Ukrajini i energetske krize. Jedna od posledica rata jeste i rast kamatnih stopa. Očekuje se da će u narednom periodu krediti biti sve skuplji bez obzira na namenu na koje se koriste. Sa jedne strane postoji povećana potreba za ulaganjem u energente a sa druge strane imamo značajan rast cena praktično svega. Ovo je izazov ali i prilika da se podrže ulaganja u zelenu energiju.

Rudiger Hartman – Nemačka razvojna banka(kfW)

- Nemačka vlada je odlučila da postane klimatski neutralna do 2045. godine. Očekuje se da kfW taj cilj podrži. Tako da je istraživački deo KfW objavio studiju o zelenom finansiranju klimatske neutralnosti u Nemačkoj. Važno je da podržavamo ideje. Kako bi ste omogućili zeleno finansiranje vi najpre morate da obezbedite okvirne ulove – zakoni. Naravno da Srbija i Nemačka nisu uporedivi ali ukoliko uradimo sličnu studiju u Srbiji došli bi do kreiranja ogromnog investicionog programa. Državni sektor mora da ima važnu ulogu. Srbija je uradila mnogo toga. Pokušavamo da podržimo Vladu Srbije u svim ovim poljima – podrška malim i srednjim preduzećima. Osnovani smo srpsko-nemačko klimatsko partnerstvo. 80% naše podrške je klimatski usmereno. Naše oblasti su: promocija obnovljivih izvora energije, klimatski neutralna opštinska infrastruktura. Počinje projekat sa EPS-om. Osnovani smo fondaciju srpskog preduzetništva i ideja je da omogućimo komercijalne banke kreditnim garancijama za riskantne targetne grupe.

Milan Subotić – Evropska banka za obnovu i razvoj(EBRD)

- Green economy approach – povećanje energetske efikasnosti ili pak efikasnosti resursa, izgradnja novih kapaciteta obnovljivih izvora energije ili povećanje otpornosti na klimatske promene. Krajni cilj EBRD-a je da do 2025. godine imamo udeo zelenih investicija nekih 50%.Krajni cilj je da do 2050. pređemo na nulti nivo ugljenika. Postoje dva mehanizma odnosno fonda koja koristimo: green climate fund (zasniva se na smanjenju emisija CO2) i circular economy fund. Mehanizmi rade po principu smanjenja kametne stope nakon ispunjenja određenih zadatah ciljeva. EBRD prisutan u Srbiji 20 godina – 20 miliona je obično visina naše investicije. Ono što nudimo je višedimenzionalan pristup finansiranju. Nudimo komercijalno klasično finansiranje i imamo politički dijalog odnosno rad sa državnih institucijama na unapređenju regulative i poslovnog okruženja, i treći vid je tehnička pomoć odnosno finansiranje kroz grantove ili studije izvodljivosti. Primer je lokalni proizvođač mašina za pakovanje gde smo imali „green economy transition“ udeo od nekih 55% - radilo se o povećanju energetske efikasnosti i produktivnosti kroz delimičnu zamenu postojeće opreme, novi proizvodni objekti koji sadrže sertifikat o energetskim performansama.

Bojan Gligić – Esotron

- Jedan deo rada kompanije sa bavi upravljanjem biorazgradivim otpadima zarad privođenja nameri u proizvodnji biogasa kao energenta a drugi deo jeste sakupljanje otpadnih jestivih ulja. Kada smo mi krenuli sa sakupljanjem otpadnih jestivih ulja, to je bio začetak. Do tog dana se otpadno jestivo ulje izbacivalo u vodotokove i otpadne vode. Danas kompanija sakuplja preko 70% otpadnih jestivih ulja koja se generišu u Srbiju. Nakon tretmana koje se obavlja u okolini Novog Sada, otpadno jestivo ulje se izvozi na teritoriji Evropske unije. Drugi deo poslovanja jeste sakupljanje biorazgradivog otpada iz industrije pretežno prehrambene industrije. Sav otpad koji sakupimo mi usmeravamo kod nas u proces gde omogućavamo da se takav otpad privede nameri i da se proizvede biogas. Preko 1500 tona biorazgradivog otpada privedemo koji je ranije odlazio na deponije. Celokupnu količinu biogasa isporučujemo kompanijama u Srbiji, dok celokupnu količinu otpadnog jestivog ulja izvozimo na teritoriji EU

Završne reči

Željko Petrović – UNDP

- Temperatura na Zapadnom Balkanu raste mnogo brže nego u drugim delovima sveta. Obećanja država i ekonomija na svetu su nedovoljna da bi se temperatura držala u nekom opsegu koja je u granicama naše prilagodljivosti. Izvesno je da će se granica naše prilagodljivosti od 2 stepena premašiti i samim time biti vrlo neizvesno šta će biti sa planetom i ekonomijama. Privreda je deo gde veliki deo implementacije leži. Bez učešća privatnog sektora nije moguće osloniti se na javni novac da bi se dostiglo smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte ali i prilagođavanje na klimatske promene. Mladi su važan resurs. Klimatske promene nisu rodno neutralne. Zdravlje je ono što ćemo osetiti. Neophodnost uključivanja civilnog sektora i privrede su važni.

Sandra Dokić – Ministarstvo zaštite životne sredine

- Izuzetno je važno da pričamo, da imamo dijalog. Važno je da se svi čujemo i mladi i privreda i institucije. To je krucijalno. Važno nam je da čujemo mlade i njihovim akcijama utičete na kreiranje budućnosti. Mladi treba konkretno da se posvete obrazovanju – zeleni inženjeri to je Srbiji potrebno. Važno je da probamo da osvestimo ljude. Važno je što imamo podršku različitih finansijskih institucija. Važno je da osvestimo naš bankarski sektor i da oni prepoznaju da su ti krediti ti koji su isplativi za njih.